VaVM, Kunta- ja terveysjaosto 12.11.2015

HE 30/2015 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2016

Hyvinvoinnin ja terveyden kärkihankkeet

Neuvotteleva virkamies Liisa Heinämäki, STM

Sosiaali- ja terveydenhuollon kehittäminen

- Hallitusohjelman strategisen tavoitteen hyvinvointi ja terveys toimeenpanoa tuetaan viidellä kärkihankkeella vuosina 2016–2018.

- Näiden kärkihankkeiden toteuttamiseen on tarkoitus osoittaa yhteensä 130 milj. euroa, josta 23,5 milj. euroa kohdistuu vuodelle 2016.

- Nuorten sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistamiseen nuorisotakuun mukaisesti osoitetaan 4 milj. euroa vuosille 2016–2018, josta 1,5 milj. euroa vuodelle 2016.

Kärkihankkeet STM:n hallinnonalalla

	1 000 euroa	2016	2017	2018	YHTEENSÄ
Hyvinvointi ja terveys					
	Palvelut asiakaslähtöisiksi	**3 500**	**17 000**	**16 500**	**37 000**
	Toimenpide 1: Uudistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaprosessit - asiakas keskiöön	2 000	6 500	6 500	15 000
	Toimenpide 2: Arvioidaan asumisperusteisen sosiaaliturvan tarkoituksenmukaista kohdentumista	1 000	1 000		2 000
	Toimenpide 3: Toteutetaan perustulokokeilu	500	9 500	10 000	20 000
	Terveys, hyvinvointi, eriarvoisuus	**1 500**	**3 500**	**3 000**	**8 000**
	Lapsi- ja perhepalvelut	**7 000**	**17 000**	**16 000**	**40 000**
	Ikäihmisten hoito ja kaiken ikäisten omaishoito	**9 500**	**11 500**	**9 000**	**30 000**
	Toimenpide 1: Kotihoito uudistuu	7 800	7 800	7 000	22 600
	Toimenpide 2: Omais- ja perhehoito uudistavat palvelujen rakennetta ja -valikoimaa	1 700	3 700	2 000	7 400
	Osatyökykyisille väyliä työhön	**2 000**	**7 000**	**6 000**	**15 000**
Osaaminen ja koulutus					
	Nuorisotakuu	**1 500**	**1 500**	**1 000**	**4 000**
		25 000	**57 500**	**51 500**	**134 000**

Kymmenen vuoden tavoite:

Suomalaiset voivat paremmin ja kokevat pärjäävänsä erilaisissa elämäntilanteissa. Jokainen ihminen kokee voivansa vaikuttaa, tehdä valintoja ja ottaa vastuuta.

Sosiaali- ja terveydenhuollossa painopiste on ennaltaehkäisyssä, hoitoketjut ovat sujuvia, henkilöstö voi hyvin ja tietojärjestelmät toimivat.

Uudistuksen myötä yhteisillä varoilla saadaan enemmän terveyttä ja hyvinvointia.

Strateginen painopistealue Hyvinvointi ja terveys

Hallituskauden tavoitteet:

- Terveyden edistäminen ja varhainen tuki ovat vahvistuneet poikkihallinnollisesti päätöksenteossa, palveluissa ja työelämässä lainsäädäntömuutoksilla sekä paremmalla toimeenpanolla. Terveys- ja hyvinvointierot ovat kaventuneet.
- Eri-ikäisten ihmisten vastuuta omasta terveydentilasta sekä elämäntavoista on tuettu. Julkinen palvelulupaus on määritelty yhteiskunnan taloudellisen kantokyvyn puitteissa. Ihmisten erilaisissa elämäntilanteissa toimivia valintoja on mahdollistettu enemmän.
- Lasten ja perheiden hyvinvointi ja omat voimavarat ovat vahvistuneet.
- Ikääntyneiden ihmisten kotiin saatavia palveluja on painotettu. Omaishoitoa on vahvistettu.
- Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus on parantanut peruspalveluja ja tietojärjestelmiä.
- Sosiaaliturvaa on uudistettu osallistavaksi ja työhön kannustavaksi.
- Järjestötyö ja vapaaehtoistoiminta ovat helpottuneet ja yhteisöllisyys lisääntynyt normeja purkamalla.

Hyvinvoinnin ja terveyden ministerityöryhmä

Käsittelee hallituksen ”hyvinvointi ja terveys” -kärkitavoitteen alle kuuluvat, aiemmin sosiaali- ja terveyspoliittisessa ja peruspalveluohjelman ministerityöryhmissä käsitellyt asiat

Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä (puheenjohtaja)
Oikeus- ja työministeri Jari Lindström
Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula
Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner
Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Lenita Toivakka
Sisäministeri Petteri Orpo

Ministerityöryhmä seuraa kärkihankkeiden etenemistä.
Hankesuunnitelmien täsmentämistä tehdään edelleen.

Kärkihanke 1:

Palvelut asiakaslähtöisiksi (3,5/37,0 milj. €)

- **Tavoitteena** asiakaslähtöiset, omatoimisuutta tukevat toimintaprosessit sosiaali- ja terveydenhuollossa ja tarkoituksen-mukainen sosiaaliturva

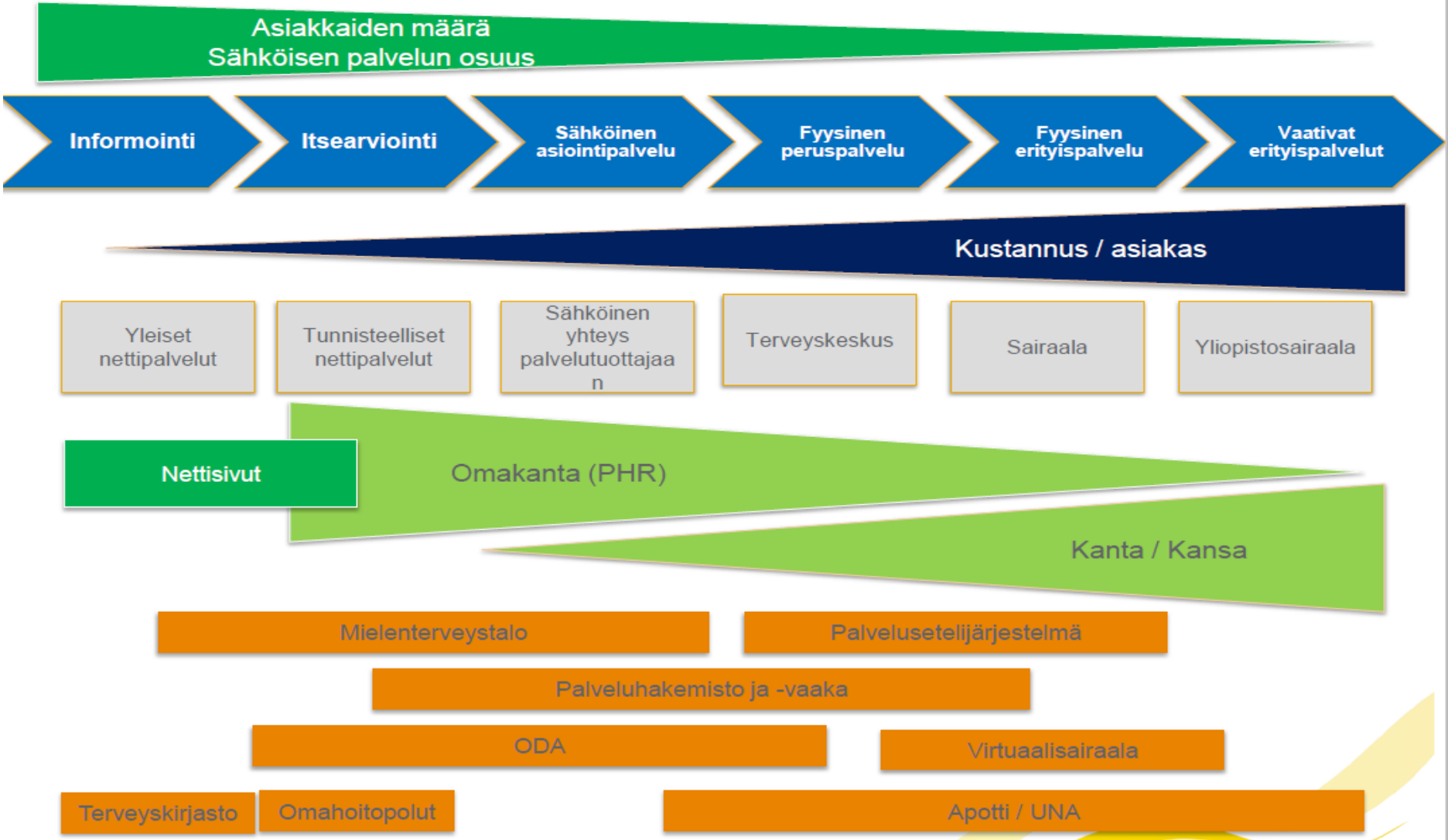
- **Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut yhdistetään asiakaslähtöisiksi kokonaisuuksiksi.**
  - Toimintamallit uudistetaan ja eri organisaatioiden tietojen yhteiskäyttö tehdään mahdolliseksi.
  - Asiakkaan omatoimisuutta tuetaan ja sähköiset palvelut otetaan käyttöön.
  - Kustannusten kasvua voidaan hillitä. Henkilöstö voi keskittyä työtehtäviin, jotka hyödyttävät eniten asiakkaiden hyvinvointia.

Vastuuministerit: Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä, Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula

Osahankkeet

- Kokemusasiantuntijuuden ja asiakkaiden osallisuuden toimintamallien määrittely
- Omahoidon ja sähköisten palveluiden kehittäminen
  - Omakanta, kansalaisen palvelut, tietojen yhteiskäyttö
- Julkinen palvelulupaus (6/2018 mennessä)
- Palvelusetelikokeilu (2017 loppuun)
- Perustulokokeilu
  - selvitysvaihe menossa
  - HE kokeilusta 12/2016, kokeilu 2017 -2018, seuranta 2019
- Asumisperusteisen sosiaaliturvan selvitys
  - ml. selvitys maahanmuuton kustannuksista
  - HE lausunnolle 9/2017

Sähköisten palvelujen kehittäminen

Kärkihanke 2:

Edistetään terveyttä ja hyvinvointia sekä vähennetään eriarvoisuutta (1,5 / 8 milj €)

- **Tavoitteena** lisätä terveitä elämäntapoja, kuten liikuntaa, ja vahvistaa mielenterveyttä jokaisen suomalaisen arjessa sekä loiventaa hyvinvointi- ja terveyseroja

- **Eri toimijoiden yhteistyöllä lisätään ihmisten terveyttä ja hyvinvointia sekä vähennetään eriarvoisuutta.**
  - Arkiympäristöjä uudistetaan siten, että kaikki saavat lähiympäristössään ja työpaikoilla paremmat mahdollisuudet terveellisiin elämäntapoihin.
  - Ihmiset otetaan mukaan ratkaisujen löytämiseen. Järjestöt ovat julkisen sektorin tärkeä kumppani muutoksen tekemisessä. Ministeriöt rakentavat pysyvät tavat tehdä poikkihallinnollista työtä.
  - Terveelliset elämäntavat arkipäiväistyvät. Säästöjä syntyy työnantajille ja koko yhteiskunnalle.
- Vastuuministeri Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula

Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen kärkihankkeen toimenpiteitä

- Yhteistyöllä hyvinvointia ja terveyttä -kokonaisuus
  - mielenterveyden edistäminen
  - työssä koetun psykososiaalisen kuormituksen vähentäminen
- Kokeilut
  - 2016 vaihe I, 2017 vaihe II; vaikuttavien mallien jalkauttaminen 2018
- Työterveys -toimenpidekokonaisuus
- Rakennusterveysohjelma
- Poikkihallinnollinen yhteistyön malli
  - hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi ja eriarvoisuuden kaventamiseksi
- Lainsäädäntöhankkeet
  - Mielenterveys- , päihde- , tupakka-, alkoholi- ja huumausainelakien uudistus

Kärkihanke 3:

Toteutetaan lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (7 /40 Milj €)

- **Tavoitteena** nykyistä lapsi- ja perhelähtöisemmät, ennaltaehkäisevät ja vaikuttavat palvelut.

- **Lapsi- ja perhepalvelut uudistetaan valtakunnallisella muutosohjelmalla.**
  - Kaikki lasten, nuorten ja perheiden palvelut sovitetaan yhteen integroiduksi palvelujen kokonaisuudeksi
  - Siirretään painopistettä ehkäiseviin palveluihin ja varhaiseen tukeen
  - Lapsen etu ja vanhemmuuden tuki ovat ensisijaisia.

Vastuuministeri: Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula

Lapsi- ja perhepalvelujen kärkihankkeen toimenpiteitä

- Mallinnetaan uusi palvelukokonaisuus
  - Valtakunnallista muutostyötä tuetaan kuntakokeiluilla ja kohdistetuilla käynnistysavustuksilla (2016 - 2018)
  - Poikkihallinnollinen koordinaatiorakenne
- Matalan kynnyksen perhekeskukset (12/2017)
  - vanhemmuuden tukeminen, myös digitaaliset menetelmät
  - julkisen, järjestöjen, seurakuntien ja vertaistuen palvelut
- Alueelliset osaamis- ja tukikeskukset (12/2016)
  - erityisen tuen ja avun tarpeessa oleville lapsille ja nuorille
- Lapsi- ja perhevaikutusten arviointimalli (1/17)
  - näyttöön perustuvat työkalupakit ammattilaisille
  - näytön arvioinnin valtakunnallinen vastuutaho

Kärkihanke 4:

Kehitetään ikäihmisten kotihoitoa sekä vahvistetaan kaikenikäisen omaishoitoa (9,5 / 30 Milj €)

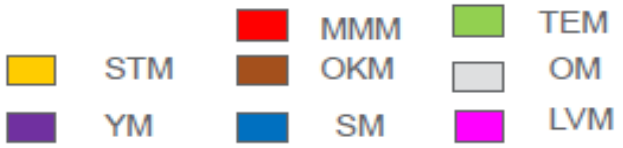
- **Tavoitteena** iäkkäille sekä omais- ja perhehoitajille nykyistä yhdenvertaisemmat, paremmin koordinoidut ja kustannuksia alentavat palvelut
- **Ikäihmisten kotihoitoa ja kaiken ikäisten omaishoitoa vahvistetaan.** Kotona voi asua myös palvelukorttelissa tai muistikylässä.
  - Asumisen vaihtoehtoja ja ennakointia
  - Omais- ja perhehoitajien hyvinvointia tuetaan, jotta hoitotehtävän houkuttelevuus paranee ja omaishoidon ja työssäkäynnin yhteen sovittaminen helpottuu

Vastuuministeri: Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula

Kotihoidon ja omaishoidon kärkihankkeen toimenpiteitä

- Erityisestä kehitetään:
  - Mahdollisimman terveen ja toimintakykyisen ikääntymisen turvaavia palveluja
  - Kotiin annettavan avun määrää ja sisältöä
- Integroitu palvelukokonaisuus mallinnetaan
  - Kuntakokeilut ja kohdennetut käynnistämisavustukset vv. 2016 - 2017 (2018)
  - Uudistusta ohjaava koordinaatiorakenne
  - Kuntakokeilut
- Omais- ja perhehoidon uusi toimintamalli
  - Kuntakokeilut
- Iäkkäät ihmiset mukaan ideoimaan, suunnittelemaan ja kehittämään palveluita

Kärkihankkeen poikkihallinnollisuus

Sosiaali- ja terveyspalvelut
- hyvinvointia & terveyttä edistävät palvelut
- palvelujen tarpeen arviointi
- kotona asumista tukevat palvelut: kotipalvelu & kotisairaanhoito, kotisairaala
- omaishoito
- perhehoito
- asumispalvelut
- lääkinnällinen kuntoutus
- gerontologinen sosiaalityö

- päihdehuolto, päihde- & mielenterveystyö
- suun terveydenhuolto
- sairaanhoidon palvelut: vastaanotot, kotisairaala, sairaalahoito, hoitotarvikkeet

Etuudet
- eläkkeet
- asumistuki
- eläkettä saavan hoitotuki
- toimeentulotuki

läkkäiden asuminen
- ikääntyneiden asumisohjelman toimeenpano
- hissit, esteettömät asunnot
- asumisen uudet mallit: palvelualueet/-korttelit, muistikylät, perhehoitokylät

Koulutus
- uudistuksen tavoitteiden huomioiminen koulutusta kehitettäessä
- iäkkäiden palveluissa toimivien työnjaon kehittäminen

Kulttuuri
Liikunta

Perheitä koskeva yksityisoikeudellinen lainsäädäntö
- avioliittolaki
- perintökaari
- ym.

Liikkuminen & viestintä
- Asuinympäristöjen liikennejärjestelyt & turvallisuus
- Viestintäteknologia

- Palo- & pelastusturvallisuus
- Tapaturmat
- Maahanmuutto
- Kotoutuminen

- Kotipalvelut kuntoon -hanke
- läkkäiden palveluissa toimivien työnjaon kehittäminen, erit. hoiva-avustajien käyttö

- Hyvinvoiva maaseutu –ohjelma (Leader)
- Green care
- Ravitsemussuositukset

Kärkihankkeeseen liittyvää

- Omais- ja perhehoitajien vapaajärjestelmän kehittämiseen on varattu hallitusohjelmassa 50 miljoonaa euroa vuonna 2016 ja vuodesta 2017 alkaen 75 miljoonaa euroa.
- Lisäksi perhehoitoa kehitetään erityisesti iäkkäiden hoidossa. Määräraha nousee asteittain: se on 20 miljoonaa euroa vuodessa vuodesta 2018 alkaen. (Lainsäädäntömuutokset voimaan 7/2016)
- Uusi perhehoitolaki tuli voimaan 1.4.2015. Lain tavoitteena on turvata hoidettavalle perheenomainen ja hoidettavan tarpeiden mukainen hoito. Erityisenä tavoitteena on parantaa vanhusten ja vammaisten perhehoidon asemaa.

Kärkihanke 5:

Osatyökykyisille tie työelämään (2,0/15 Milj €)

- **Tavoitteena** lisätä merkittävästi osatyökykyisten työssä pysymistä ja työllistymistä avoimille työmarkkinoille,
- **Osatyökykyiset ihmiset jatkavat työelämässä tai työllistyvät avoimille työmarkkinoille.**
  - Osatyökykyisten työllistymistä tukeva palvelujärjestelmä muutetaan tehokkaaksi ja tulokselliseksi. Osatyökykyisten työllistymistä helpotetaan laajentamalla työkykykoordinaattorien toiminta koko maahan.
  - Vammaisten yrittäjien toimintamahdollisuuksia lisätään. Kannustinloukkuja puretaan ja parannetaan pienten- ja keskisuurten yritysten mahdollisuuksia palkata osatyökykyisiä.
  - Työllisten määrä kasvaa, työkyvyttömyysmenot vähenevät, työttömyyden ja työstä poissaolojen kustannukset laskevat.
- Vastuuministeri: Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä

Osatyökykyiset -kärkihankkeen toimenpiteitä

- Toteutetaan palvelujärjestelmän uudistus
  - koulutusinterventio, työkykykoordinaattorimalli, kuntapilotit
- Vammaisten henkilöiden yrittäjyyden lisääminen
  - vammaisten yrittäjien ja pk-yritysten toimintamahdollisuudet
- Poistetaan kannustinloukkuja
  - työkyvyttömyyseläkkeen ja ansiotulon kannustinloukkujen poistaminen (HE eduskunnalle 10/2017, voimaan 2019)
- Tehostetaan työelämän ulkopuolella olevien osatyökykyisten työhön pääsyä ja osallisuutta
  - toimintamallit sosiaalihuollon työelämäosallisuuden tukemisessa
- Toimintamallit hoitoon ja kuntoutukseen ohjaukseen ja varhaiseen tukeen
  - työ- ja toimintakyvyn arvioinnin koordinaatiovastuut

Kärkihankkeet

STM:n internet-sivuilla stm.fi /

Hankkeet ja säädösvalmistelu

Kiitos.